ТАҚРИЗ

Ба автореферати диссертатсияи Мирзоалиева Шукрона Эмомалиевна дар мавзуи «Вижагиҳои тарҷумаи соматизмҳо дар матнҳои бадеии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ (дар асоси маводи «Гулистон»-и Саъдии Шерозӣ ва тарҷумаҳои англисии он)», ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D021300 – Забоншиносӣ (6D021302 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ) пешниҳод шудааст.

Дар қатори масъалаҳои муҳимме, ки дар тарҷуманигорӣ мавқеи калидӣ касб намудаанд, тарҷумаи соматизмҳо дар асоси матнҳои бадеӣ низ хеле муҳим арзёбӣ мегарданд. Соматизмҳо дар тамоми воҳидҳои забонӣ – дар нутқи ҳаррӯзаи мардум, дар воҳидҳои фразеологӣ, дар зарбулмасалу мақолҳо ва таркибҳои гуногун хеле фаровон корбаст мешаванд. Тасаввуроти инсон дар бораи олами атроф, ҷаҳони ботинӣ ва фаъолияти равонии ӯ дар соматизмҳо хеле барҷаста ифода меёбад. Ҳар шахс дорои эҳсосоте ҳаст, ки он тавассути ҳиссиёт ва узвҳои баданаш ба ӯ зоҳир мешавад. Танҳо узвҳои бадан, ки симои соматикии одамро ифода мекунад, метавонанд вижагиҳои эҳсосоти инсонро тавассути забон нишон диҳанд. Ҷаҳони атрофро тавассути ҷисми инсон донистан осонтар аст. Вобаста ба ҳамин, соматизмҳо дар матнҳои гуногуни бадеӣ низ мақоми махсус дошта, барои пуробаранг ва тобиши гуногуни маъноӣ пайдо намудани он ба таври фаровон истифода мегарданд. Ҳамаи он обурнагӣ ва тобишҳои маъноӣ тасвири забонии ҷаҳони соҳибзабоноро ташкил медиҳанд. Бинобар ин, тарҷумаи чунин тасвирҳо ва чигунагии ифодаи мафҳумҳои забонӣ барои мутарҷимон ва муҳаққиқон масъалаи хеле муҳимму мубрам арзёбӣ мегардад. Ин масъалаи муҳим дар тарҷумаи матнҳои бадеӣ беҳтар эҳсос мегардад. Вале зикр бояд кард, ки соматизмҳо дар забоншиносии тоҷик, хусусан, дар забоншиносии муқоисавӣ ва тарҷумашиносӣ хеле нокифоя омӯхта шудаанд. Бинобар ин, таҳқиқи ҳамаҷонибаи соматизмҳо дар риштаҳои мазкури забоншиносии тоҷик дар матнҳои бадеӣ дар мисоли маводи «Гулистон»-и Саъдии Шерозӣ ва тарҷумаҳои англисии он ва ифодаёбии соматизмҳо тасвири забонии ҷаҳони тоҷикон ва англисзабонҳо мубрамии кори диссератсионии мазкурро ташкил медиҳад.

Бори нахуст пажуҳиши муқоисавии вижагиҳои соматизмҳо дар тасвири забонии тоҷикон ва англисзабонҳо бар мабнои «Гулистон»-и Саъдии Шерозӣ ва тарҷумаҳои англисии он анҷом дода шуд. Дар диссертатсия бори нахуст аз нуқтаи назари забоншиносии муқоисавӣ тарҷумаи англисии соматизмҳо дар «Гулистон»-и Саъдии Шерозӣ аз диди илми тарҷумашиносӣ ва забоншиносӣ

таҳлил ва мавриди омӯзиши муқоисавӣ қарор гирифтанд. Ҳамзамон, ба таври системавӣ ва оморӣ соматизмҳое, ки дар «Гулистон»-и С. Шерозӣ истифода шудаанд, мавриди баррасӣ қарор гирифта, вижагиҳои тарҷумавӣ, фарҳангӣ ва равонии онҳо ошкор карда шуданд.

Ҳадафи асосии таҳқиқот таҳлил, баррасӣ ва муқоисаи тарҷумаи соматизмҳо дар матнҳои бадеии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ бар асоси «Гулистон»-и Саъдии Шерозӣ ва тарҷумаҳои англисии он мебошад. Барои расидан ба ҳадафҳои гузошташуда диссертант дар диссертатсия худ ҳалли масъалаҳои зеринро баррасӣ кардааст: таҳқиқи масъалаҳои назариявии соматизмҳо дар забоншиносӣ муқоисавӣ, тарҷумашиносӣ ва фарҳангӣ; баррасии соматизмҳо ҳамчун масъалаҳои асосии тасвири забонии ҷаҳон; баррасии таснифоти соматизмҳо дар забоншиносӣ; таҳлили корбурди соматизмҳо дар «Гулистони»-и Саъдии Шерозӣ; омӯзиши тарҷумаҳои англисии «Гулистон»-и Саъдии Шерозӣ; баррасии вижагиҳои тарҷумаи соматизмҳо дар «Гулистон»-и С. Шерозӣ; таҳлили муқоисавии тарҷумаҳои «Гулистон»-и Саъдии Шерозӣ аз ҷониби мутарҷимон Э. Б. Иствик ва Ф. Гладвин; таҳлили вижагиҳои фразеологии соматизмҳо (фразеологизмҳои соматикӣ) дар «Гулистон»-и Саъдии Шерозӣ ва тарҷумаҳои англисии он, таҳлили муқоисавии соматизмҳо ва зоосоматизмҳо дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ дар асоси матнҳои тарҷумавии «Гулистон»-и Саъдии Шерозӣ.

Фишурдаи рисолаи илмии Мирзоалиева Шукрона Эмомалиевна дар асоси меъёрҳои нави илмӣ таҳия гардидааст. Тарзу усули иқтибос, таҳияи бобу фасл, хулоса тибқи талаботи стандартҳои муосири таълифи таҳқиқоти илмӣ ба роҳ монда шудааст.

Дар баробари дастоварду комёбиҳо дар автореферат баъзе камбудиву норасоиҳо низ вуҷуд доранд:

1. Дар фасли сеюми боби сеюм зоосоматизмҳо дар таркиби ибораҳои *чашми хурӯс, паланги тездандон, чашми шаппара, чашми мушаки кӯр, даҳони аждарҳо, даҳони шеру паланг* ва ғайра мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд. Агар мисолҳо бисёр оварда мешуд, кор ранги дигар мегирифт.

2. Дар автореферат хатогиҳои имлоӣ ва техникӣ ба чашм мерасанд;

Дар маҷмуъ, камбудиҳои ишорашуда ба аҳамияти таҳқиқоти анҷомдодашуда таъсири манфӣ нахоҳад расонд, зеро онҳо ислоҳпазиранд ва ба осонӣ бартараф хоҳанд шуд.

Автореферати диссертатсия бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ мазмуну мундариҷаи корро пурра инъикос мекунад ва мақолаҳои таълифнамудаи муаллиф низ ба талабот ҷавобгӯ буда, ба талаботи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 ба тасвиб расидааст, ҷавобгӯй аст ва муаллифи он

Мирзоалиева Шукрона Эмомалиевна дар мавзуи «Вижагиҳои тарҷумаи соматизмҳо дар матнҳои бадеии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ (дар асоси маводи «Гулистон»-и Саъдии Шерозӣ ва тарҷумаҳои англисии он)», ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси (6D021302 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ) мебошад.

Муқарриз: номзади илми филология,
дотсенти кафедраи забоншиносӣ
ва типологияи муқоисавии
Донишгоҳи давлатии омӯзгории
Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ Каримова Дилафруз Насибовна

E-mail: dnk92@inbox.ru

Тел: +992988266996

Имзои Д.Н. Каримова -ро тасдиқ мекунам:
Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДОТ ба номи С.Айнӣ Мустафозода А.

Нишонӣ: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 121

« 01» феврали соли 2024